

BEMUTATKOZUNK

Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének Települési Értéktár Bizottsága a helyi történelmi, kulturális és természeti értékek felderítésének, megőrzésének és minél szélesebb körben való megismertetésének biztosítására jött létre. A kerület 2013-ban az elsők között csatlakozott a nemzeti értékek feltárására és gondozására létrehozott országos hálózathoz. A három tagú bizottság első delegáltjai - Kardos Gábor elnök, önkormányzati képviselő, Heilauf Zsuzsanna múzeumigazgató és Pándy Tamás, a pestszentimrei Széky társaság vezetője - azt a feladatot kapták, hogy segítsék és "koordinálják a kerületi helytörténészek munkáját, biztosítsák a munkához szükséges szervezeti, pénzügyi és tárgyi feltételeket, szervezzék a gazdag helytörténeti anyag bemutathatóságát". A képviselő-testület a Települési Értéktár Bizottság működtetésével és adminisztrációs feladatainak ellátásával a Tomory Lajos Múzeumot bízta meg.

A bizottság összetétele az elmúlt 9 évben némileg változott: a lelkes lokálpatrióta Kardos Gábor betegsége miatt 2015-ben Tóth Kálmán önkormányzati képviselő kapott megbízást az elnöki posztra, 2018-ban pedig Pándy Tamás szintén egészségi okokból lemondott bizottsági tagságáról. 2020 óta Frank Gabriella, a 2013-ig működő kerületi Pedagógiai Intézet és Helytörténeti Gyűjtemény nyugalmazott igazgatója vezeti Heilauf Zsuzsannával és Kardos Gáborral a munkát.

A bizottság egyre bővülő feladatait csak a helyi lakosság széleskörű támogatásával tudja eredményesen ellátni, ezért a kezdetektől kéri és várja a helytörténet iránt érdeklődők jelentkezését a közös munkára.

Elérhetőségünk: ertektar18@gmail.com +3612901585
www.tomorylajos-muzeum.hu/partnerek
www.facebook.com/HelytortenetiGyujtemeny18

Híres régi épületünk volt a három uralkodó tiszteletére emelt Gloriett kilátó, 1814

EREDMÉNYEINK

MINDEN ÉVBEN

segítjük az Urbitális Majális, a traktorbemutató, a Kulturális Örökségnapok, a Bókay emléktúra és várostörténeti séták megrendezését.

2014

Sváb Ferenc a kerületnek ajándékozta értékes ásványgyűjteményét. Bókay kert fejlesztési és a Herrich-Kiss villa rekonstrukciós terve.

2015

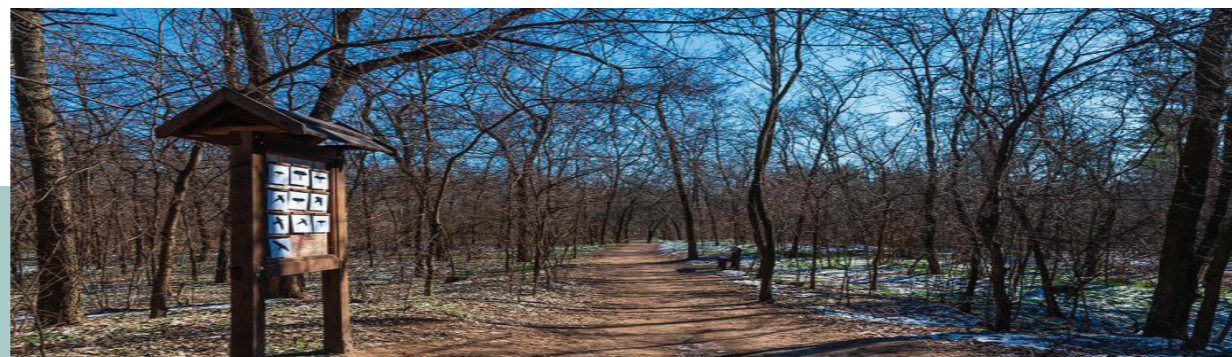
Pintér Kálmán és Krepuska Géza emléktábla avatása Köztéri útmutatók kihelyezési terve.

2016

Települési alapítási évfordulók megünneplése. AN-2-s repülő a Bókay kertbe. Összefogás a kerületi erdők védelmére.

2017

Részvétel a Települési Arculati Kézikönyv kidolgozásában. Javaslatok fontos épületek helyi védettségére.

2018

Kerületi sétaapplikáció készítése. A múzeum költözése a Herrich-Kiss villába. Nagy László emlékkövének és a Karinthy Frigyes Gimnázium szabaduló szobájának avatása.

2019

Sétaapplikáció bemutatása. Önkéntesek bevonása a múzeumi munkába. Kerítéskiállítás. Művészhatóságok bemutatási lehetőségei. Dobos Imre sportérdemérem alapítása. Szent Imre szobor restaurálása, áthelyezése.

2020

A Nemcsics emlékház megnyitása széleskörű összefogással. Nyertes MMA pályázat. Emlékezés az I. világháborús menekültekre.

2021

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Közéleti Panteonjának létrehozása. Öt időszaki kiállítás a Nemcsics Emlékházban. Az Állami lakótelep 100. évfordulójára emlékhely kialakítása. Bene Géza festőművész kiállítása a Pávilon Galériában. Helyi védettség a Bókay család egykori borospincéjének.

ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁG

Fogjunk össze kerületünk természeti, szellemi és épített értékeinek megőrzése érdekében!

Az alábbi jó és kevésbé jó példákkal szeretnénk bizonyítani, hogy szétagolt, fiatal településünkön a templomokon kívül is sok olyan 100-150 éves épület van, melyet rengeteg munkával és odafigyeléssel ugyan, de az eredetihez közeli állapotára lehet felújítani. Köszönjük a kerületi értékek megmentőinek a közösségnek tett szolgálatot, és reméljük, hogy sokan fogják követni őket.

Visszafordíthatatlan veszteségeink ismeretében (századfordulósónyai-ésbókaytelepi lakóházak elbontása, díszítőelemek leverése, faragott faszerkezetek megsemmisítése stb.) *arra kérünk minden helyi lakost, hogy jelezze az Értéktár Bizottság elérhetőségein, ha régi ingatlana eredeti kinézetéről információja, fényképe van, illetve ha segítséget szeretne a korhű felújításhoz.*

HOFHERR VILLA

A Lónyaytelep egyik legszebb helyreállított épülete. A villát 1887-ben Hermann Adolf emelte. 1909-18 között az osztrák Hofherr Albert kispesti traktorgyáros, később egy szerszámárugyár lengyel származású igazgatója lakta. A háború után államosították. A Kádár-korban hadkiegészítő parancsnokság, majd tíz évig a művészet otthona volt. 2007-től az igényesen felújított épületben működik az Új-Tündérvilla étterem.

HERRICH-KISS VILLA

A Herrich-majorhoz két épület tartozott, melyet Herrich Károly halála után lányai örökölték: a családi nyaralót, a Bókay-kert mai főépületét Szidónia, a gazdasági „hoszszúházat” Leonia. Leonia férje, Kiss István építész 1890 körül a gazdasági épület nyugati végéhez keresztzárnyat és nagyméretű, díszes faszerkezetű, üvegezett verandát épített. Az értékes villát a háború után államosították, több lakásra osztották. 2015-ben az önkormányzat megkezdte felújítását a Tomory Lajos Múzeum számára.

BOROSPINCE

A szőlőtermesztést 1799 után honosította meg a Grassalkovich uradalom 1757-ben létrehozott lőrinci majorságában Mayerffy Xavér Ferenc bérlő. A kb. 350 nm-es, négy tárnás, boltozatos pincét vagy ő, vagy Herrich Károly vízmérnök építette, aki Sina Simon-tól vásárolta meg a majorság egy részét 1865-ben. 1880 körül a 9 holdon termelt szőlőből évi 2-300 hektó bor és 100-200 üveg pezsgő készült. A téglából épült, jó állapotban lévő pince 2021-ben helyi védettséget kapott.

FELHÍVÁS

2021 szeptemberében a Tomory Lajos Múzeum kertjében felavattuk Pestszentlőrinc-Pestszentimre Közéleti Panteonját, melynek emléktábláin elhunyt kerületi díspolgáraink nevét örökítettük meg. Folytatjuk az emlékeztető munkát. Szeretnénk, ha a jövőben a település fejlődését szolgáló, közösségért végzett munka nagyobb elismerést kapna, ezért minden évben egy újabb emléktáblán öt, a kerületiek életében fontos szerepet játszó, elhunyt polgártársunk nevével kívánjuk bővíteni a közéleti panteont.

Kérjük a jelenleg és egykor itt élőket, hogy rövid indoklással, esetleg egy-egy történettel gazdagítva mielőbb tegyék meg javaslatukat azokra a személyekre, akiket erre méltónak tartanak. Ajánlásaikat személyesen vagy levélben a Tomory Lajos Múzeumban (1181, Margó Tivadar u. 116-118.) vagy e-mailben (muzeum@muzeum18ker.hu) „Javaslat Közéleti Panteonra” megjelöléssel adhatják le.

ÉLITE FILMSZÍNHÁZ

Az Elite (később Etele, 1945-54 Szabadság, 1954-89 Balassi) mozi Agárdy Kálmán mozitulajdonos álmodta meg, és Wieland Károly építette fel Pestszentimrén a Nagykőrösi út 50. alatti 360 négyzetméteres telken 1938-ban. Az 522 ülőhelyes, emeletes, letisztult Bauhaus stílusú filmpalota nagy sikerű, új filmeket mutatott be eleinte heti négy alkalommal, a háború után már minden nap. A délutáni és esti, többnyire teltházos előadásokra zsöllye, erkély és páholy jegyek között választhattunk. A vasárnapi matiné a gyerekeknek, a főfilm előtti élő varieté műsor a felnőtteknek jelentett jó szórakozást. A vetítések az aktuális heti filmhíradóval kezdődtek, de gyakran voltak kísérő rövidfilmek is.

Többszöri durva átalakítás után bankfiók és üzletek működnek benne.

LÖVŐHÁZ

Gróf Szemere Miklós lőrinci földbirtokos építtette svájci mintára 1903-ban, hogy a magyar ifjúság megtanulja megvédeni a hazáját (A Szemere család jelmondata: Caput Gloriae Virtus - Legfőbb dicsőség a vitézség). Híres lövőversenyeken számos előkelőség mellett Krúdy Gyula is megjelent. Az épület a háború után negyven évig a pestszentlőrinci strandfürdő öltözője volt. 1998-ban került a Zila család tulajdonába. Öt évig tartó áldozatos rekonstrukció után nyerte vissza eredeti, békebeli hangulatot idéző megjelenését.

LŐRINCI VASÚTÁLLOMÁS

Építését Lónyay Menyhért indítványozta. Az eklektikus stílusban, tippstervek szerint épült állomást 1872. november 15-én adták át Szent-Lőrincz nyaralótelep lakóinak. A várótermeken, forgalmi helyiségeken kívül postahivatala is volt. A sínek felé fából készült elötetöt kapott, díszes ácsolattal. Többször átalakították, de a 2009-es sikeres felújításkor a helyi védettségű épület visszakapta eredeti külsejét.

KÖZSÉGHÁZA

A Herrich (Városház) utca 16. számú épületet eredetileg Banai András portás építtette 1910-ben. Az önállóvá lett nagyközség tőle vette bérbe arra az időre, amíg a Kossuth térre tervezett impozáns községháza el nem készül.

A nagyterő terv azonban megghiúsult, ezért a község 1927-ben megvásárolta a bérelt ingatlant, és igényes, esztétikus külsejű hivatalt alakított ki benne. Kiegészítve a szomszédos óvodával 1983-ig volt községháza, majd városháza, végül tanácsháza. Jelenleg a Közigazgatási és Hatósági Iroda, a Házasságkötő terem és egyéb hivatalok működnek a díszreit vesztett, minden tekintetben felújításra szoruló épületben.

Mindig öröm a traktorbemutató

